

Lacon querceus

Ekfjällknäppare

Skalbaggar, Knäppare och halvknäppare

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Akut hotad (CR)
B1ab(iii)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Elateridae (knäppare), **Släkte:** *Lacon*, **Art:** *Lacon querceus* - ekfjällknäppare (Herbst, 1784) **Synonymer:** *Adelocera quercea* (Herbst, 1784)

Kännetecken

Ekfjällknäppare är, med en kroppslängd av 9–12 mm, den minsta av våra *Lacon*-arter. Den har mörkbrun, tät fjällbeklädnad samt några band av ljus guldgula fjäll tvärs över täckvingarna. Antennerna är påfallande korta och kan fällas in i fårar under halsskölden, vars bakhörn är påfallande långt och spetsigt utdragna. Arten har, liksom flertalet andra knäppare, hoppförmåga om den hamnar på rygg.

Utbredning och status

Endast känd från Öland. Sentida fynd endast i Halltorps hage. Av de 33 insamlade exemplar som uppges i Nilssons & Baranowskis sammanställning över vedknäppare (1994) härstammar alla från Halltorp och de flesta (30 ex.) togs under 1970-talet. Ett fynd från Halltorp gjordes redan på 1800-talet. Ett exemplar är dessutom hittat vid Mellböda 1943. Arten saknas i våra nordiska grannländer och är närmast påträffad i Litauen och Polen. Världsbredningen är begränsad till Europa.

Ekologi

Larvutvecklingen sker i nedbruten ved i gamla, grova ekar, både stående rötskadade träd och lågor. Arten kan utvecklas i samma träd under åtskilliga decennier. Biologin är beskriven av Husler (1940). Larven uppges leva i död ekved som är genomvävd av ett gulvitt svampmycel (möjligen av svavelticka) och livnär sig förmodligen i huvudsak som rovdjur på andra insektslarver. Den fullbildade skalbaggen tycks övervintra i veden. Den är nattaktiv och attraheras av savflöden.

Hot

De lokaler där arten förekommer ligger så lång ifrån varandra att inget utbyte av individer mellan dem kan ske, och *L. querceus* lever nu endast kvar i ett fåtal träd i ett ytterst fragmenterat landskap. I Halltorps hage erbjuds arten i dagens läge ganska få "jätteekar". Det är naturligtvis mycket viktigt att det finns tillräckligt många gamla hålekar på lokalerna så att inga kontinuitetsglapp uppstår. Eftersom man kan misstänka att antalet fullbildade skalbaggar som varje år kläcks från de få träd där den ännu finns är mycket lågt, och eftersom skalbaggar attraheras av och aggregeras runt savflöden skulle insamling av djur runt dessa utgöra ett allvarligt hot mot artens överlevnad. Den är därför fridlyst i hela Sverige.

Åtgärder

På de lokaler där arten är känd är det viktigt att man, förutom att skydda samtliga gamla hålekar som nu finns där, även planerar för en succession av passande träd i framtiden. Eftersom arten utnyttjar både stående gamla träd och grova lågor av ek är det viktigt att även liggande träd sparas. Skulle ytterligare fynd göras på lokaler utan skydd i Kalmar län bör åtgärder för att freda dessa områden och gynna arten omedelbart genomföras.

Naturvård

Fridlysnig: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 6. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Horion, A. 1953. *Faunistik der deutschen Käfer. III*: 179–181. München.
- Husler, F. & J. 1940. Studien über die Biologie der Elateriden. *Mitt. der Münchener Ent. Gesellsch.* XXX: 231.
- Lundberg, S., Baranowski, R. & Nylander, U. 1971. Några intressanta skalbaggsfynd i Halltorps hage. *Ent. Tidskr.* 72: 287.
- Nilsson, S. & Baranowski, R. 1994. Indikatorer på jätteträdskontinuitet – svenska förekomster av knäppare som är beroende av grova, levande träd. *Ent. Tidskr.* 115: 81–97.
- Palm, T. 1959. Die Holz- und Rindenkäfer der süd- und mittelschwedischen Laubbäume. *Opusc. Ent. Suppl.* XVI: 242. Lund.

Författare

Bengt Ehnström 1997. Rev. Bengt Ehnström 1999. © ArtDatabanken, SLU 2006.